

ADVIES Nr. 1.959

Zitting van maandag 5 oktober 2015

Vragenlijst voor een evaluatie van de Verklaring van de IAO betreffende de sociale rechtvaardigheid voor een billijke mondialisering

x x x

2.793-1

ADVIES Nr. 1.959

Onderwerp: Vragenlijst voor een evaluatie van de Verklaring van de IAO betreffende de sociale rechtvaardigheid voor een billijke mondialisering

België werd uitgenodigd om te antwoorden op een vragenlijst voor een evaluatie van de Verklaring van de IAO van 2008 betreffende de sociale rechtvaardigheid voor een billijke mondialisering. Die vragenlijst heeft enerzijds tot doel een stand van zaken op te maken van de maatregelen die zijn genomen om de vier strategische doelstellingen op een geïntegreerde manier op nationaal vlak te bevorderen; de vragenlijst heeft anderzijds tot doel de algemene impact van de Verklaring, met inbegrip van de mechanismen voor de uitvoering ervan, te evalueren.

Het IAB zal de impact van de Verklaring evalueren tijdens de 105e zitting van de Internationale Conferentie in juni 2016.

De Nationale Arbeidsraad wordt geraadpleegd over de vragenlijst ingevolge het verdrag nr. 144 betreffende de tripartiete raadplegingsprocedures ter bevordering van de tenuitvoerlegging van de internationale arbeidsnormen.

De bespreking van dat vraagstuk werd toevertrouwd aan de commissie Internationale Arbeidsorganisatie.

Op verslag van die commissie heeft de Nationale Arbeidsraad op 5 oktober 2015 het volgende unanieme advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE VRAAG

België werd uitgenodigd om te antwoorden op een vragenlijst voor een evaluatie van de Verklaring van de IAO van 2008 betreffende de sociale rechtvaardigheid voor een billijke mondialisering.

Die vragenlijst heeft enerzijds tot doel een stand van zaken op te maken van de maatregelen die op nationaal niveau genomen zijn om de doelen van de IAO te bevorderen en de vier strategische doelstellingen van de Agenda voor waardig werk – de tewerkstelling, de sociale bescherming, de sociale dialoog en het tripartiete overleg, en de fundamentele principes en rechten op het werk – op een geïntegreerde manier uit te voeren.

De vragenlijst heeft anderzijds tot doel de algemene impact van de Verklaring, met inbegrip van de mechanismen voor de uitvoering ervan, te evalueren.

De regeringen wordt verzocht hun antwoorden op de vragenlijst voor 4 september 2015 te bezorgen, zodat het Internationaal Arbeidsbureau er rekening mee kan houden om de impact van de Verklaring te evalueren met het oog op de Internationale Arbeidsconferentie van juni 2016 (105e zitting).

De Nationale Arbeidsraad wordt over die vragenlijst geraadpleegd ingevolge het verdrag nr. 144 betreffende de tripartiete raadplegingsprocedures ter bevordering van de tenuitvoerlegging van de internationale arbeidsnormen.

Om een weloverwogen antwoord op de voornoemde vragenlijst te kunnen geven, heeft de Raad de technische ondersteuning gekregen van het bestuur, dat een ontwerp van antwoord op de vragenlijst heeft bezorgd. De Raad wenst het bestuur dan ook te bedanken voor zijn waardevolle medewerking.

I. STANDPUNT VAN DE RAAD

A. Algemene overwegingen

De Raad heeft kennisgenomen van de door het IAB opgestelde vragenlijst voor een evaluatie van de Verklaring. Hij heeft eveneens akte genomen van de antwoorden die door de FOD Werkgelegenheid geformuleerd werden. Hij dankt die FOD overigens voor zijn waardevolle expertise.

Hij merkt in de allereerste plaats op dat dit advies tot doel heeft te antwoorden op de vragenlijst in zijn totaliteit.

De Raad hecht veel belang aan de Verklaring van de IAO van 2008 over de sociale rechtvaardigheid voor een billijke mondialisering. Die Verklaring is immers de uiting van het universele karakter van de Agenda voor waardig werk, die door alle lidstaten van de IAO uitgevoerd zou moeten worden. De Verklaring wijst op de globale en geïntegreerde aanpak van de Agenda, die steunt op vier strategische doelstellingen, namelijk tewerkstelling, sociale bescherming, sociale dialoog en de rechten op het werk, en op het "onlosmakelijke, onderling afhankelijke en wederzijds versterkende karakter" van die doelstellingen. De Verklaring zorgt bovendien voor de verwezenlijking van al die doelstellingen door een controle uit te oefenen op de internationale arbeidsnormen.

De Raad brengt overigens in herinnering dat hij de Verklaring al sedert lange tijd steunt. In zijn rapport nr. 78 van 16 maart 2010 gaf de Raad het volgende aan: "De Verklaring betreffende de sociale rechtvaardigheid voor een billijke mondialisering voorziet de IAO van een nieuw instrument om een strategie ten gunste van open economieën en maatschappijen te ontwikkelen, gebaseerd op sociale rechtvaardigheid, volledige productieve tewerkstelling, duurzame ondernemingen en sociale cohesie. De Verklaring erkent de verdiensten van de mondialisering, maar pleit ervoor de inspanningen op te voeren om een beleid van waardig werk met betere en evenwichtigere resultaten voor iedereen vast te stellen."

De Raad benadrukt dat de Verklaring en alle IAO-processen gevarieerde functies op verschillende niveaus vervullen – functies die hij wenst te verduidelijken – en in verschillende opzichten een grote invloed uitoefenen op het gevoerde beleid:

1. Een bron van inspiratie

De Verklaring vormt een niet te verwaarlozen bron van inspiratie voor de activiteiten van de Belgische sociale partners, zowel bij de tenuitvoerlegging van het sociaal beleid in België, als bij de tripartiete sociale dialoog binnen de IAO.

De fundamentele doelstellingen waarop de Agenda voor waardig werk berust en hun geïntegreerde aanpak, die de Verklaring meer bepaald in het licht stelt, staan centraal in de logica die de Belgische regering en de sociale partners al heel lang bewust of onbewust toepassen in al hun administratieve, politieke en institutionele praktijken.

De Belgische sociale partners hechten voortdurend belang aan die strategische doelstellingen.

Zo wees de Raad met de betrekking tot de doelstelling van sociale bescherming, in zijn advies nr. 1.782 van 16 maart 2010 op het belang "om de goedkeuring van de internationale arbeidsnormen te bevorderen en de lidstaten ertoe aan te zetten op nationaal niveau, in samenwerking met de sociale partners, een sociale basisbescherming vast te stellen in het kader van volledige socialezekerheidsstelsels die zijn aangepast aan hun situatie en hun ontwikkelingsniveau."

Verder heeft de Raad zich in zijn adviezen nr. 1.782, nr. 1.880 en nr. 1.914 meermaals uitgesproken over de erkenning van de doelstelling inzake duurzaam werk als een van de strategische elementen van de Agenda om de armoede uit te roeien. In zijn advies nr. 1.941 van 26 mei 2015 pleitte hij bovendien voor het behoud van die doelstelling in het kader van het proces voor de goedkeuring van het nieuwe werkprogramma van de Verenigde Naties in september 2015.

2. Gestructureerde discussies

De geïntegreerde aanpak van de strategische doelstellingen geeft bovendien een structuur aan de discussies tussen de sociale partners en aan de uitwisselingen met het bestuur. De zwakheden en de leemtes van sommige wetgevingen worden op die manier sneller aan het licht gebracht en er worden middelen ingezet om een en ander te verhelpen.

3. Internationale druk om de ratificatieprocessen voort te zetten

De Raad merkt op dat in de tekst van de Verklaring onder meer aan de leden gevraagd wordt om hun situatie te onderzoeken "op het vlak van ratificatie of het hanteren van de IAO-instrumenten om elk van de strategische doelstellingen zo ruim mogelijk te dekken. Dat kan door het accent te leggen op instrumenten uit de categorie van de fundamentele arbeidsnormen en op de instrumenten die aanzien worden als meest kenmerkend voor het bestuur, en die betrekking hebben op tripartisme, tewerkstellingsbeleid en arbeidsinspectie".

De Raad benadrukt dat de Verklaring, door de inhoud ervan, een bijkomend instrument is om druk uit te oefenen op de lidstaten voor de afronding van het ratificatieproces. Het is met name in het licht van die Verklaring dat de sociale partners België hebben ondersteund in het proces voor de ratificatie van het verdrag nr. 189 over het huispersoneel en de aanpassing van de wetgeving inzake arbeidsrecht en sociale zekerheid in de aanloop naar die ratificatie.

Daarenboven brengt de internationale druk die voortvloeit uit de Verklaring onrechtstreeks een ruimer effect met zich mee, door het meesleepeffect dat de ratificatie door een lidstaat van de EU kan teweegbrengen ten opzichte van de ratificatiegraad van de IAO-verdragen.

4. Een dynamisch proces

De Raad wil het dynamische aspect van de binnen de IAO ingestelde processen benadrukken. De tenuitvoerlegging van die processen en meer bepaald de strategische doelstellingen van de Agenda voor waardig werk, impliceert de facto het opstarten van dynamische processen van dialoog en samenwerking op nationaal vlak.

De Raad wil overigens wijzen op de niet te verwaarlozen rol die voor de sociale dialoog en de sociale partners op Belgisch niveau weggelegd is in de uitwerking en de uitvoering van sociaal beleid in het kader van een geïntegreerde en coherente aanpak tussen de verschillende betrokken actoren, zowel op Europees als op Belgisch niveau.

Die geïntegreerde uitvoering vormt bovendien een onontbeerlijk instrument om bij te dragen tot de vooruitgang van de strategische doelstellingen, en dit ondanks eventuele meningsverschillen en belangenconflicten die soms inherent zijn aan de tenuitvoerlegging van de sociale dialoog.

5. Wederzijds leren

Naast het bevorderen van de sociale vooruitgang op nationaal niveau, benadrukt de Raad dat de geïntegreerde discussieprocessen die door de IAO ontwikkeld werden een ruimere impact hebben. Zij bieden immers alle lidstaten de mogelijkheid van een wederzijdse en alomvattende kennisneming van de wensen van de leden van de IAO, evenals een uitwisseling van goede praktijken. Die geïntegreerde aanpak is ongetwijfeld de motor van de verwezenlijking van de strategische doelstellingen en is daarenboven een bron van verrijking omdat er in grotere mate kennis kan worden genomen van de specificiteit van iedereen.

B. Specifieke beschouwingen

De Raad heeft besloten zich meer in het bijzonder te buigen over punt 8 van de vragenlijst, dat de terugkerende discussies behandelt. De Raad wijst erop dat de raad van bestuur van de IAO in maart 2009 een cyclus van zeven jaar heeft vastgelegd voor terugkerende discussies over de vier strategische doelstellingen van de IAO, zoals ze zijn opgenomen in de Verklaring betreffende de sociale rechtvaardigheid voor een billijke mondialisering.

De Raad brengt dienaangaande in herinnering dat hij op 16 maart 2010 in het kader van de monitoring van de Verklaring van de IAO betreffende de sociale rechtvaardigheid voor een billijke mondialisering rapport nr. 78 heeft uitgebracht met het oog op de terugkerende discussie over de strategische doelstelling inzake sociale bescherming, waarbij meer bepaald het accent werd gelegd op de sociale zekerheid. Die terugkerende discussie heeft plaatsgehad tijdens de 100e zitting van de Internationale Conferentie van juni 2011.

Om twee redenen juicht hij de uitwerking van dat rapport toe.

Het rapport heeft het eerst en vooral mogelijk gemaakt op een constructieve en ambitieuze wijze stof te leveren voor de debatten die op dat niveau werden gevoerd. Het heeft er immers toe bijgedragen dat na afloop van de besprekingen tijdens de Conferentie een resolutie werd aangenomen, waarin twee aanvullende pijlers werden ontwikkeld: enerzijds de besluiten van de besprekingen tijdens de Conferentie en anderzijds het verzoek aan de raad van bestuur om een normatief vraagstuk inzake een aanbeveling over het minimumpakket van sociale bescherming op de agenda van de volgende Conferentie te zetten. Die aanbeveling werd sedertdien goedgekeurd met de steun van de Belgische sociale partners.

Bovendien heeft dat rapport de expertise van de Belgische sociale partners in het licht gesteld, waardoor de positie van de Belgische vertegenwoordigers tijdens de werkzaamheden van de Internationale Arbeidsconferentie kon worden bevestigd en versterkt, ongeacht het beperkte intrinsieke gewicht van België op internationaal vlak.
